

Ислом Нури

Шайх Муҳаммад Солих Ал-Мунажжид

Бисмиллаҳир Роҳманир Роҳийм

Муқаддима

Барча ҳамд Аллоҳ учундир! Биз У Зотга ҳамдлар айтамиз, Ундан мадад тилаймиз, истиғфорлар сўраймиз! Нафсларимизнинг ва амалларимизнинг ёмонлигидан паноҳ беришини ўтинамиз. Зеро, Аллоҳ хидоятга бошлаган инсонни ҳеч ким йўлдан адаштира олмас ва У адаштирган кимсани энди ҳеч ким хидоятга етаклай олмайди. Аллоҳдан ўзга илоҳ йўқлигига гувоҳлик бераман. У Ёлғиз ва шериксиз Зотдир. Яна гувоҳлик бераманки, Муҳаммад саллаллоҳу алайҳи ва саллам Унинг кули ва расулидир. У зотга, аҳли оилаларига, асхобларига ва уларга гўзал амаллар билан Киёматга қадар эргашган барча мўминларга Аллоҳнинг кўпдан-кўп салоти-саломини бўлсин.

Аммо баъд:

Аллоҳ субҳанаҳу ва таъоло барча мўминларга тавба қилишни буюрди:

«... Барчаларингиз Аллоҳга тавба қилинглар, эй мўминлар! Шоядки (шунда) нажот топсангизлар».

Инсонлар икки тоифага бўлинадилар: Тавба қилиб Аллоҳга қайтувчилар ва осийлар.

«... Ким тавба қилмаса, бас, ана ўшалар золим кимсалардир».

Биз ҳозир жуда кўплаб одамлар Аллоҳнинг динидан адашиб узоклашган ва гуноҳ-маъсиятлар кенг тарқалган даврда яшаймиз.

Ислом Нури

Аллох бунга йўл кўйиб берган бўлса ҳам, Унинг нури (йўли) мукамалдир. Шунинг учун ҳамма ҳам бирдек гафлатда эмас. Чин мўминлар Аллох олдидаги вазифаларини тўлик адо этолмаётганларидан огохлар, ўзларининг эътиборсизликлари ва гунохларидан каттик пушаймонлар. Шунинг учун улар тавба машъали томон интиломқдалар. Бошқалар эса бу бечора хаётда бечора бўлиб яшашдан жуда чарчаганликлари учун зулматдан нурга олиб чиқадиган йўлни изламоқдалар.

Бу одамлар уларни тавбадан тўсиб турувчи кўплаб тўсиқларга дуч келади. Бу тўсиқларнинг баъзилари уларнинг ўзида ва баъзилари жамиятдадир.

Ушбу мўъжазгина китобчани ана шундай чалкашликларни ечиб, шубхалардан халос бўлишда, илм-хикматни тушунишингизда ва шайтонни ўзингиздан ҳайдашингизда сизга ёрдам бўлар, деган умидда ёздим.

Аллохдан ушбу сўзларни менга ва мусулмон биродарларимга фойдали этишини сўрайман. Ўқувчи биродарларимдан эса: Мени дуо қилишларини насихатларимни қабул этишларини ўтинаман холос. Аллох барчамизнинг тавбаларимизни қабул қилсин!

Шайх Муҳаммад Солих ал-Мунажжид.

Гунохларни енгил санашнинг хавфи

Аллох бандаларини холис тавба қилишга буюрди ва буни вожиб қилди.

«Эй мўминлар, Аллохга холис тавба қилинглар, ...».

Ислом Нури

Инсонларнинг амалларини ёзиб турувчи улуг фаришталар амалларимизни ёзиб қўйишларидан олдин Аллоҳ таъоло бизга тавба қилиш учун мухлат берган.

Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи ва саллам дедилар: «Чап елкадаги ёзиб тургувчи мусулмоннинг гуноҳ амалини ёзишдан олдин каламини 6 соат мобайнида кўтариб туради. Агар у (мусулмон шу вақт ичида) пушаймон бўлиб Аллоҳдан магфират сўраса, ўша амал ёзилмайди. Акс холда битта (гуноҳ) амал, деб ёзиб қўйилади». Келажакда бериладиган жазолар ўлим келгунга қадар ёзиб қўйилган амалларга кўра берилади.

Афсус-надоматлар бўлсинки, ҳозирги одамларда Аллоҳдан умид ва кўркув йўқолган. Улар ҳар турли гуноҳларни кеча-ю кундуз маҳкам тутиб Аллоҳга осий бўлишмоқда. Айрим кимсалар гуноҳларни кичик-хакир санаш дардига чалинганлар. Шунинг учун уларнинг гуноҳларга эътибор бермаётганликларини –»Номаҳрамларга қараш ёки улар билан қўл бериб кўришишнинг қандай зарари бор?»- деяётганларини кўрасиз. Улар журнал ёки телевизорда аёлларни кўрганларида ҳеч нарсани ўйламайдилар. Уларга: «Ахир бу ҳаром-ку!»- десангиз, жуда қулгили бўлса ҳам, уялмасдан: «Буни нимаси ёмон? Бу қатта гуноҳми ёки кичкина гуноҳми?»- деб сўрайдилар. Бу ҳолатни қуйидаги Имом Бухорий — раҳимахуллоҳ —нинг ривоятлари билан бир таккослаб кўринг.

Анас разияллоҳу анҳу деди: «Сизлар шундай амалларни қиляпсизларки, улар назарингизда қилдан ҳам арзимас ва майдадир. Холбуки, биз уларни Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи ва саллам даврларида ҳалок қилгувчи амаллардан ҳисоблардик».

Ислом Нури

Ибн Масъуд разияллоху анху деди: «Мўмин учун гунохлар устига кулашидан кўрккан холда бир тоғнинг тагида ўтирганидекдир. Кофир учун эса гунохлари бурнига кўнган бир пашшани кувиб юборишдекдир».

Расулуллох саллаллоху алайхи ва саллам марҳамат килдилар: «Кўпинча муҳим эмас, деб ўйланадиган кичик гунохлардан эҳтиёт бўлинглар. Чунки бу бир водийнинг этагига кўнган бир гурух кишиларга ўхшайди. Улардан бири бир чўп олиб келди ва бошкаси ҳам битта чўп олиб келди. Натижада овкатларини пишириб олишлари учун етарли ўтин тўплашди. Агар киши кичик гунохларидан ҳисоб килинса, уни халок қилиши мумкин». Бошка бир ривоятда эса шундай дейилган: «Кичкина гунохлардан эҳтиёт бўлинглар, чунки улар тўпланиб кишини халок қилади».

Олимлар агар кичкина гунохлар қилинганда кишида ҳаёсизлик, ундан пушаймон бўлмаслик, Аллохдан кўркмаслик ва уни арзимас-ҳакир деб билиш жамланган бўлса, бу катта гунох деб ҳисобланиш ҳавфи бор, дейдилар. Унутманг: Кичкина гунох, агар сиз уни доимий равишда қилсангиз, кичкина саналмайди. Агар сиз мудом тавба қилсангиз, катта гунох ҳам, катта бўлмай қолади.

Ушбу ҳолатдаги кишига биз шундай деймиз: Сиз бунинг катта ёки кичкина гунохлиги ҳусусида эмас, итоат қилмаётганингиз – Яккаю Ёлғиз Зотни ўйланг.

Иншааллох мана шу сўзлар гунох ва камчиликларига бефарқ қарамайдиган, гунох устига гунох қилмайдиган ва гунохларга ёпишиб олмайдиган кишилар учун фойдали бўлади.

Ислом Нури

Ушбу сўзлар Аллохнинг каломига иймон келтирган кишилар учундир. «(Эй Мухаммад (а.с)), бандаларимга Ёлғиз Менинг Ўзимгина Мағфиратли, Мехрибон эканлигимни ва Менинг азобим энг аламли азоб эканлигини хабар килинг!».

Тавба қабул бўлишининг шартлари

«Тавба» сўзи жуда чуқур маънога эга. Шулардан бири – «кайтиш». Айримлар ўйлагандек, факат лабнинг ўзини кимирлатиб кўйиб яна ўша гуноҳини килавериши мумкин, дегани эмас. Куйидаги оятни тушунишга ҳаракат килиб кўрсангиз, тавба килиш мағфират сўрашдан ҳам олийроқ бир амал эканини кўрасиз.

«(Аллох сизларга амр килурки), Парвардигорингиздан мағфират сўранглар, сўнгра Унинг Ўзига тавба килинглар ...».

Бундай буюк ва муҳим ишнинг маълум шартлари бўлиши шубҳасиздир. Олимлар Куръон ва Суннатга асосланган ҳолда унинг шартларини белгилаб берганлар. Улар куйидагилар:

- Гуноҳдан дарҳол тўхтамок;
- Килган гуноҳлари учун пушаймон бўлмок;
- Шу гуноҳни бошқа килмасликка қарор килмок;
- Гуноҳ туфайли азият чекканларнинг ҳаққини адо этиш ёки узр сўраш;

Баъзи олимлар холис тавбанинг шартлари хусусида кўпроқ маълумотлар берган. Куйида биз ўша маълумотларни мисоллар билан

Ислом Нури

келтириб ўтамиз.

1. Маълум бир гуноҳ ишни энди қила олмаслиги ёки одамларнинг гап-сўзидан кўркиш қаби сабаблар туфайли эмас, балки холис Аллоҳ учун маъсиятни тарқ килмоғи лозим.

Одамлар ўртасидаги обрўси, ёки мансабига путур етиб қолишидан кўркиб гуноҳдан тийилган бўлса, бу киши тавба қилмабди.

Агар бир киши саломатлик ёки қучсизлик туфайли яъни бузуклик қаби гуноҳлардан даъвосиз дард-қасалликлар юқиши ёки танасини ва хотирасини заифлаштиришидан кўрккани учун тийилган бўлса, бу киши ҳам ҳақиқий тавба қилмабди.

Агар бир киши порани пора бераётган киши миллий ҳавфсизлик ходимларидан бири ёки тузук бўлиши мумкин, деган мақсадда олмаётган бўлса, бу киши ҳам ҳақиқий тавба қилмабди.

Агар бир киши маст қилувчи ичимлик ёки гиёҳванд моддаларини пули йўқлиги боис истеъмол қилмаётган бўлса, бу киши ҳам тавба қилмабди.

Агар бир киши мувозанатини саклай олмаслигидан кўркиб гуноҳдан тийилган бўлса, бу киши ҳам тавба қилмабди. Тилсиз қолган ёлгончи, юқумли қасаллик [СПИД]га қалинган зиноқор ва ҳалоқатга ўқраб қўл ёки оёғидан ажраб қолган ўғри, ... ҳам тавба қилмабди. Буларнинг барчаси қилган ишлари учун пушаймон бўлишлари ва тақрор қилмасликка қатъий аҳд беришлари қерак.

Расулуллоҳ саллаллоҳу алайҳи ва саллам марҳамат қилдилар: «Пушаймон бўлмоқ – тавбадир».

Ислом Нури

Аллох наздида бир гунох ишни қилишга имконияти бўлмаган киши агар ўша гунохни қилишни каттик согинса, у ўша гунохни қилувчилар сафида саналади. Расулulloх саллаллоху алайхи ва саллам мархамат қилдилар: «Бу дунёда факат тўрт тоифа инсонлар бор. (Биринчиси): Унга Аллох бойлик ва илм берган ва у берилган нарсаларда Аллохдан кўркади. Бу неъматларни силаи рахмни мустахкамлаш ва зиммасидаги Аллохнинг ҳақларини бажариш учун ишлатади. Унинг даражаси энг юкорида. (Иккинчиси): Унга Аллох илм берган, аммо бойлик бермаган. Унинг нияти холис ва «Агар бойлигим бўлганида, мана бундай, мана бундай (солих амаллар)ни қилардим», - дейди. У ниятига яраша муқофотланади ва уларнинг даражалари тенг бўлади. (Учинчиси): Унга Аллох бойлик берган, аммо илм бермаган. У бойлигини бекорчи нарсаларга сарфлайди. Бойлигини сарфлашда на Аллохдан кўркади, на силаи рахмни мустахкамлашни ва на Аллохнинг ҳақларини бажаришни ўйламайди. Унинг даражаси энг пастдир. (Тўртинчиси): Унга Аллох бойлик ҳам, илм ҳам бермаган. У: «Агар бойлигим бўлганида, мана бундай-мана бундай (гунох амаллар)ни қилардим», - дейди. Бу билан у ниятига яраша жазоланади ва уларнинг гунохлари тенглашади».

2. Тавба қилган киши ўтган гуноҳини харом, жирқанч, қабих ва зарарли деб билсин. Агар киши холис тавба қилса, аввал қилган гуноҳларини эслаганда ёки келажакда қилмоқчи бўлганда ундан завқ ва роҳат туймайди. Ибн Қоййим — раҳимахуллох — «ад-Дау вад-Давау» ва «Фавоид» номли китобларида гуноҳнинг бир қанча зарарли таъсирларини санаб ўтган. Мисол учун:

- Илмнинг йўқолиши;
- Қалбнинг таъсирланмаслиги;
- Жисмоний заифлик;

Ислом Нури

- Хушуънинг йўқолиши;
- шарманда бўлиш;
- хаёнинг йўқолиши;
- барака йўқолиши;
- ёмон окибат;
- ёмон амалларга кўл уриш;
- гуноҳга одатланиш;
- Аллохдан узоклашиш;
- жонзотларнинг лаънатлаши;
- охиратда жазоланиш;
- шайтонга алданиб қолиш;
- Аллохнинг раҳматидан узок бўлиш;
- тавфикнинг йўқолиши;
- сикилиш;
- одамлар олдида даражасининг пасайиши;
- калб мухрланиши ва Аллохнинг лаънатига дохил бўлиш;
- калбдан хавф ва кўркув хиссининг йўқолиши;
- дуоларининг ижобат бўлмаслиги;
- курукликда ва сувда бузгунчилик;
- хурмат ва обрўсининг йўқолиши;
- Аллохнинг газабига дучор бўлиш;

Гуноҳ қилишнинг ушбу зарарли окибатлари кишини барча гуноҳлардан узокрок бўлишга ундайди. Аммо баъзи кишилар гуноҳнинг бир туридан дархол тийила олмайдилар ва бошқа бир турига ўтиб оладилар. Бунинг сабаби кўпинча куйидагилар бўлади:

- Янги гуноҳ унчалик катта саналмайди, деб ўйлашади;
- Уларнинг гуноҳга бўлган мойилликлари жуда кучли бўлади;
- Атроф-мухитнинг гуноҳ қилишга қулайлиги;

Ислом Нури

- Якинларининг ўша гуноҳ ишни қилиши ва улардан ажралишнинг қийинлиги;
- Ўша гуноҳ ишни қилиш танишлари ўртасида унинг обрўсини кўтариши ва ана ўша обрўдан махрум бўлишдан кўркиш;

Банда тавбага шошилмоғи лозим, чунки уни кечиктиришнинг ўзи ҳам бир гуноҳдир.

Банда қилаётган тавбаси бекорга кетиб қолишдан кўркмоғи ва тавбам қабул бўлди, деб хотиржам бўлиб қолмаслиги керак. Аллохнинг тадбиридан омонда қолдим, деб ўйламасин.

Банда аввалда йўл қўйган камчилик-хатоларини тўлдириб бормоғи лозим. Мисол учун молининг закотини бермаган бўлса, тавба қилганидан сўнг ўша ишини тўғирласин. Чунки бу Аллохнинг ҳаққи, шу билан бирга закотда фақир-мискинларнинг ҳам ҳаққи бор.

Банда гуноҳ иш қилаётганлар билан бирга юрмасин. Чунки унинг маъсият ерида бўлиши -агар у ўша гуноҳни қилмаётган бўлса ҳам- унинг ҳисобига гуноҳ ёзилишига сабаб бўлади.

Банда гуноҳ қилишга ёрдам бермокчи бўлганлардан ўзини олиб қочсин.

«У Кунда дўстлар бир-бирларига душмандир, магар (Аллох Йўлида дўстлашган) такводор зотларгина (мангу дўстдирлар)».

Энг якин дўстлар ҳам У Кунда бир-бирларига душман бўлиб қолади. Сизнинг даъват ва насихатларингизга дўстларингиз қулоқ солмас экан, нима учун улардан узоклашмайсиз, уларни тарқ этиб бошқаларни даъват қилмайсиз?! Шайтоннинг даъват баҳона уларга

Ислом Нури

бориб кўшилишга ундаб килаётган васвасаларига учманг.
Кўпчиликнинг эски гунохларни яна қилишига эски ўртоклари сабаб бўлади.

Банда ўзи эгалик қилиб турган жойини маст қилувчи ичимликлар, мусика асбоблари, харом расм, фильм, адабиётлар каби нопокликлардан тозаласин. Улар синдирилиши, ёкилиши ёки бартараф қилиниши лозим. Кўп холларда бундай нарсаларни саклаб қўйиш кишиларнинг хидоятга эришгандан сўнг тавбаларидан юз ўгириб яна залолатга ботишларига сабаб бўлган! Аллох барчамизни Ўзининг Хак Йўлида собит қилсин!

Банда такволи кишиларни дўст тутсин. Каерда Аллох зикри бўлса, каерда илм олиш имкони бўлса, ўша ерга шошилсин. Вактларини гунохларини ювиш учун амал қилишга сарфласин, шунда шайтон ўтмишини эсга солиш учун имкон тополмайди.

Банда харом билан сугорилган жисмини Аллохга итоат қилиш ва халол ризк топиш билан қайта тарбияласин. Шунда у қувватли бўлади.

Банда жони бўғзига тикилишидан ва қуёш гарбдан чиқишидан олдин тавба қилиб қолсин. Расулulloх саллalloху алайхи ва саллам мархамат қилдилар: «Ким ўлим гаргараси томокка келишдан олдин тавба қилиб қолса, Аллох қабул қилади».

«Ким агар қуёш гарбдан чиқишидан олдин тавба қилиб қолса, Аллох тавбасини қабул қилади».

Чин тавба-тазарру

Энди бу умматнинг собикинлари, Расулulloх саллalloху алайхи ва

Ислом Нури

саллам асхобларининг тавбаларидан бир неча мисоллар келтириб ўтамиз.

Бурайда разияллоху анхудан: «Маъиз ибн Молик Асламий Расулуллох соллаллоху алайхи ва салламнинг хузурларига келиб: «Ё Расулуллох, мен зиного йўл кўйиб ўзимга зулм килдим. Мени поклашингизни сўрайман»,- деди. Расулуллох соллаллоху алайхи ва саллам ундан юзларини бурдилар. Эртаси куни у яна келиб: «Ё Расулуллох, мен зино килдим»,- деди. Бу сафар ҳам Расулуллох соллаллоху алайхи ва саллам ундан юзларини бурдилар. Расулуллох соллаллоху алайхи ва саллам унинг кавмини чакиртириб: «Унинг хулкида бирор-бир нуксон кўрганмисизлар? Бирор марта бўлса ҳам, унинг галати хатти-харакат килганини кўрганмисиз?»- деб сўрадилар. Улар: «Биз уни яхши (эсли-хушли) деб биламиз. Уни доим такводорлар билан бирга кўрардик»,- дедилар. Маъиз учинчи куни ҳам Расулуллох соллаллоху алайхи ва салламнинг хузурларига келди. Расулуллох соллаллоху алайхи ва саллам унинг кавмини яна чакиртдилар. Улар Маъизда адашиш ёки аклида бирор заифлик йўклигини айтишди. Тўртинчи куни Расулуллох соллаллоху алайхи ва саллам унинг учун бир чуқур каздирдилар ва тошбўрон қилишга буйрук бердилар.

Фомидийлик бир аёл келиб: «Ё Расулуллох, мен зино килдим, мени покланг»,- деди. Расулуллох соллаллоху алайхи ва саллам ундан юз буриб кетдилар. У эртаси куни ҳам келиб: «Мендан нима учун бурилиб кетяпсиз? Маъиздан бурилиб кетганингиздек мендан ҳам бурилиб кетаяпсизми? Аллохга касамки, мен хомиладорман»,- деди. Набий соллаллоху алайхи ва саллам: «Ундай бўлса, йўк (яъни сенга жазо беришни бўйнимга олмайман). Бор, болани тукканингдан кейин келгин»,- дедилар. У тукканидан кейин боласини бир матога ўраб, олиб келди. «Мана мен тугдим»,- деди. Расулуллох соллаллоху алайхи

Ислом Нури

ва саллам: «Бола таом ейдиган бўлгунча эмизгин»,- дедилар. Бола таом ейдиган бўлганда, аёл болани кўтариб келди. Боланинг кўлида бир парча нон ҳам бор эди. «Ё Расулуллох саллаллоху алайхи ва саллам мана, мен уни ўзи таом ейдиган бўлгунча эмиздим»,- деди. Сўнг бола бир исломий оилага берилди ва Расулуллох саллаллоху алайхи ва саллам кўкрак баробар чукур казишни буюрдилар. Аёл тошбўрон килинди. Холид ибн Валид бир тошни унинг бошига отган эди, юзига кон сачради. Шунда Холид ибн Валид аёлни хакоратлайдиган бир сўз айтди. Расулуллох саллаллоху алайхи ва саллам: «Ўзингни бос, эй Холид! Жоним кўлида бўлган Зотга касамки, У шундай тавба килдики, агар ўлпон йигувчи шундай тавба килса, магфират килинган бўларди»,- дедилар».

Бошка бир ривоятда эса: «Умар разияллоху анху: «Ё Расулуллох, сиз уни тошбўрон килдириб, энди унинг жанозасини ўкимокчимисиз?»- деди. Набий соллаллоху алайхи ва саллам: «У шундай тавба килдики, агар Мадинадаги етмиш кишига таксимланса, кифоя килади. Аллох учун ўз жонини берган бирор кишини биласанми?»- дедилар».

Тавба ўтган гунохларни ювиб юборади

Айримлар: «Тавба қилишни хоҳлайман, лекин Аллохнинг мени кечиришига ким кафолат бера олади. Хак йўлда юришни хоҳлайман, лекин иккиланаяпман. Агар Аллох мени шубҳасиз кечиришини билганимда, дархол тавба килардим»,- дейиши мумкин.

Биз унга шундай жавоб берамиз: Бундай тараддуд саҳобаи киром разияллоху анхуларда ҳам бўлган. Мана бу икки ривоятни яхшилаб уксангиз, бундай хаёллардан буткул кутиласиз, иншааллох.

Ислом Нури

Имом Муслим Амр ибн Ос разияллоху анхунинг исломга киришини шундай ривоят килади:

«... Аллох исломга бўлган мухаббатни калбимга солди ва мен Расулуллох соллаллоху алайхи ва салламнинг хузурларига бордим:

- Кўлингизни беринг, ё Расулуллох, сизга байъат бераман,- дедим. Набий соллаллоху алайхи ва саллам кўлларини узатдилар, аммо мен кўлимни тортиб олдим.

- Нима бўлди, эй Амр,- деб сўрадилар Набий соллаллоху алайхи ва саллам.

- Бир шартим бор,- дедим.

- Канака шарт?- дедилар.

- Менинг магфират килинишим!- дедим

- Билмайсанми, эй Амр? Ислом ўзидан аввалги барча гунохларни ювиб юборади. Хижрат ўзидан олдинги барча гунохларни ювиб юборади. Хаж ўзидан олдинги барча гунохларни ювиб юборади,- дедилар Набий соллаллоху алайхи ва саллам».

Имом Муслим Абдуллох ибн Аббосдан ривоят килади: Мушриклардан баъзилари котиллик килган эди. Котиллик буюк гунохдир. Баъзилари зино килишган эди ва зино ҳам буюк гунохдир. Кейин улар Мухаммад соллаллоху алайхи ва салламнинг олдиларига келиб айтдилар:

«Сизнинг сўзларингиз ва ҳукмларингиз ҳақ. Айтингчи, бизнинг килиб келган ишларимизга каффорат бўладиган амал борми?».

Ислом Нури

Сўнг Аллох ушбу оятларни нозил килди:

«Улар Аллох билан бирга бошка бирон илохга дуо-илтижо килмаслар ва Аллох (ўлдиришни харом килган) бирон жонни ноҳақ ўлдирмаслар ҳамда зино килмаслар. Ким мана шу (гунохлардан биронтасини) килса, укубатга дучор бўлур».

«(Эй Мухаммад (а.с)), Менинг (турли гунох-маъсиятлар килиш билан) ўз жонларига жиноят килган бандаларимга айтинг: «Аллохнинг раҳмат-марҳаматидан ноумид бўлмангиз! Албатта Аллох (Ўзи хоҳлаган бандаларининг) барча гунохларини магфират килур. Албатта Унинг Ўзигина Магфиратли, Меҳрибондир».

«Нур»- 31

«Хужурот»- 11

«Таҳрим»- 8

Табароний ва Байхакий ривояти. Албоний хасан, деган

Бухорий ривояти

«Хижр»- 49-50

«Худ»- 3

Ахмад ва Ибн Можа

Ахмад ва Термизий ривояти, сахих

Ислом Нури

«Фавоид хадис»дан олинди

«Зухруф»- 67

Имом Ахмад ва Термизий ривояти

Муслим ривояти

Муслим ривояти

Абдурраззок «Ал-Мусаннаф» номли китобларида ривоят қилган

Муслим ривояти

«Фурқон»- 68

«Зумар»- 53